

Riječ urednika

Početak prosinca prošle godine predsjednici država i vlada petnaest zemalja Europske unije u francuskom gradu Nici svečano su inaugurirali Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne — Povelju o temeljnim pravima Europske unije. Povelju je inače prethodno velikom većinom prihvatio Europski parlament, a njezin tekst izradilo je povjerenstvo na čelu s nekadašnjim njemačkim predsjednikom Romanom Herzogom. Budući da su u tijeku pripreme za proces pridruživanja naše zemlje Europskoj uniji, valja se osvrnuti na spomenuti dokument, ukazujući prvenstveno na svjetonazor zajednice dotičnih država. Svjetonazor, naime, obuhvaća vrijednosti i temeljnu životnu usmjerenost, odnosno ukazuje na smisao života.

Sadržaj spomenutog dokumenta u široj javnosti država Europske unije nije naišao gotovo ni na kakav odjek. Neki upućeni kritičari, među njima i oni uglednih kršćanskih glasila, već su i tu nezamijećenost protumačili manjkavošću! Povelja je, ističu oni, naprosto jedan kompromisan popis prava — dužnosti se jedva spominju — koji je bio prihvatljiv za svaku zemlju potpisnicu. Već je i njezina preambula veoma neodređena. U njoj je, doduše, riječ o tome da se Unija temelji na nedjeljivim, univerzalnim vrijednostima ljudskog dostojanstva, slobode, jednakosti i solidarnosti i da, između ostaloga, u središte svoga djelovanja stavlja osobu, a sve pak to čini svjesna svog »duhovnog i moralnog naslijeđa«. Sadržaj ove sintagme ostao je potpuno nejasan! Jedino je njemačka verzija željela u tome biti nešto određenija pridodavši: »duhovno–religiozno i moralno naslijeđe«. Ono pak što posebice začuđuje jest činjenica da povelja nigdje ne spominje ni Boga, ni kršćanstvo, ni Crkvu! U političkim se kuloarima kasnije moglo čuti da su se tome izričito protivili predstavnici Francuske i Belgije. Nije li ipak čudno što to nitko od predstavnika drugih zemalja ultimativno nije ni zahtijevao?! Zašto se prešućuje Bog, kršćanstvo i Crkva, dakle upravo ono na čemu je Europa sazdana?! Na to je oštro reagirao i sam Papa, kako ćemo to moći pročitati na stranicama ovoga broja. To je, naime, veoma pogubno. Događaji prošlog stoljeća pokazali su da odbacivanje i zaborav Boga vodi tiraniji bogova! Uistinu je vrlo opasno ako se iz političkog života izbaci Bog kao instancija koja utemeljuje bezuvjetan moralni red, pred kojom čovjek snosi odgovornost, koja relativizira moć političara i izabranih parlamenata te upozorava da se vlast mora vršiti služeći građanima.

Kako objasniti to što se u povelji ne spominju ni kršćanstvo ni Crkva, dakle oni čimbenici koji su uvijek isticali važnost čovjekove socijalne dimenziju: odgovornost prema obitelji, u svom zvanju, prema narodu i zajednici naroda? Zar se ta ista Europa nakon II. svjetskog rata nije počela radati iz krvi, pepela i mržnje zahvaljujući upravo ljudima koji su bili praktični kršćani?! Kako se uopće dogodio takav zaokret? Treba znati da je generacija 50-ih i 60-tih godina oduševljeno prihvatila ideju ujedinjene Europe, no sve više zaboravljajući kršćanstvo kao na njezin zbiljski temelj. Daljnja erozija nastavila se generacijom tzv. šezdesetomaša koja zapravo sada i daje tenor europskom javnom životu. Njoj su se pridružili različiti emancipatorski pokreti, propagatori tzv. autonomije čovjeka, čiju su pak zamamnost javni mediji raširili u javnost koja je ionako već bila nagrizena rastućim praktičnim sekularizmom.

Jesu li spomenutom poveljom uistinu zaštićena ljudska prava? Zar zakonom o pobačaju već odavno nije ugroženo pravo na život još nerođenog djeteta? Zar to nije učinjeno i eutanazijom koja se već počela provoditi u Nizozemskoj a priprema se i u Belgiji? Sasvim je očito da će u ovakvom kontekstu svoju legalnost dobiti moderna eugenika i tzv. »terapeutsko« kloniranje koje je, uostalom, već ozakonjeno u Velikoj Britaniji. Legalizacija tzv. lakih droga također je izravna prijetnja životu. Zar život nije u opasnosti već samim time što se o njemu može glasovati u parlamentu?! Osim toga, u okruženju koje se sve glasnije zauzima za pravnu izjednačenost statusa istospolnih partnera sa statusom bračne zajednice, povelja na dostatan način ne štiti, odnosno bolje rečeno, materijalno i psihološki ne promovira instituciju braka i obitelji. Time se pak zapravo ugrožava Europu koja bez rađanja naprosto nema budućnosti. Sociolozi najozbiljnije upozoravaju da se ne može sve riješiti politikom useljavanja.

Nadalje, potpuno je zbunjujući i nezadovoljavajući članak 10. Povelje, u kojem je riječ o slobodi mišljenja, savjesti i religije. Naime, u određivanju onoga što to pravo sadržava, najprije se govori o slobodi da svatko može promijeniti religiju ili svjetonazor! Potom se tek pridodaje da ovo pravo podrazumijeva da se vlastita religija ili svjetonazor ispovijeda pojedinačno ili zajedno s drugima javno ili privatno. Sama pak Crkva, kao što je to gore bilo rečeno, u povelji uopće nije spomenuta. To je zaista vrlo problematično, pa i zbog toga što je većina Europljana na ovaj ili onaj način vezana za Crkvu! Ovaj dokument isto tako ni jednom riječju ne štiti nedjelju i blagdane, dakle onakvo poimanje vremena kakvo je odredilo europski duh i koje još uvijek golemu većinu stanovništva zapadne Europe drži vrijednim. Ako se vrijeme svodi na puki svagdan, nije li to onda protiv čovjeka koji je duhovno biće, tj. po svojoj naravi biće blagdana? I nakon ove kratke raščlambe možemo se složiti s kritičarima da je Europi nužno potrebno preispitivanje s obzirom na temeljne vrijednosti.

Na kraju zahvaljujem u ime Uredništva mr. sc. Katici Knezović na njezinom višegodišnjem nesebičnom radu u tajništvu gdje je radila korekturu i slog našega časopisa.

p. Ivan Šestak, SJ